

виявлено 0,6 проміле етилового спирту в крові та 1,5 проміле - в сечі. Судово-гістологічне дослідження шматочків внутрішніх органів підтвердило наявність ознак смерті від переохолодження.

Враховуючи все вище вказане та погодні дані на час зникнення та смерті чоловіка: вдень навколишня температура була близько +18-220С, а нічна за рахунок холодних дощів опускалася до +10-120С, слід вважати, що смерть від дії низької температури влітку стала можлива завдяки худорлявої тілобудови чоловіка та тривале перебування його під холодним дощем в стані алкогольного сп'яніння.

Провівши аналіз судово-медичних експертиз таких станів, а саме: рожеве забарвлення шкірних покривів, скорочення м'язів волосяних фолікулів, підняття ячюк до входів в пахові канали та зморщення «порожньої» калитки, плям Вишневецького, дало можливість сформулювати судово-медичний висновок, що смерть настала від переохолодження.

ОСОБЛИВОСТІ ЗОВНІШНЬОЇ БУДОВИ ЗАДНЬОЇ ВУШНОЇ АРТЕРІЇ В АСПЕКТІ ПЛАСТИЧНОЇ ХІРУРГІЇ

FEATURES OF EXTERNAL FORMATION OF POSTERIOR AURICULARIS ARTERY IN THE ASPECTS OF PLASTIC SURGERY

Avetikov G.D., Assoc. Prof. Pyrog-Zakaznikova A.V.

ВДНЗУ "Українська медична стоматологічна академія"

Кафедра клінічної анатомії та оперативної хірургії

Відновлення деформованих тканин і втрачених органів людини в усі часи було однією з найактуальніших медико-санітарних проблем, що хвилювали людство. Вивченню гілок задньої вушної артерії присвячені роботи багатьох авторів. Слід зазначити, що автори у своїх роботах, здебільшого, обмежувалися вивченням форми, розмірів артерії та кількості її гілок. Даних про розгалуження, як самої задньої вушної артерії, так і її гілок, залежно, від форми голови, досить небагато, та й ті іноді суперечливі.

Мета дослідження - деталізація хірургічної анатомії задньої вушної артерії для науково обґрунтованого застосування артеризованих трансплантатів.

Матеріал і методи дослідження. Для з'ясування особливостей будови м'яких тканин голови та механізмів їх пластичної деформації нами було досліджено 114 об'єктів. Краніометричні вимірювання голови трупа проводилися за загальноприйнятою методикою. Морфологічні дослідження проведені за методом макро-мікропрепарування із забарвленням тканин пікрофуксином за А. П. Сорокіним, який був використаний на 57 трупах людей обох статей і різного віку.

Установлено чотири варіанти зовнішньої форми задньої вушної артерії: у 41,5 % випадків спостерігався S-подібний хід задньої вушної артерії; у 27,5 % випадків артерія була вигнутою опуклістю донизу; у 3,7 % випадків форма задньої вушної артерії була прямолінійною й у 27,3 % випадків зустрічалися комбіновані форми задньої вушної артерії.

Клінічний аналіз історій хвороб і спостереження за пацієнтами з дефектами і деформаціями голови показали, що для їхнього заміщення потрібний оптимальний пластичний матеріал. Застосування артеризованих шкірно-фасціальних, шкірно-фасціально-жирових, шкірно-хрящових артеризованих завушних клаптів, що мають високу пластичність, дозволяє моделювати тонкі, але складні за формою трансплантати і втрачені органи, такі, як ніс, вушна раковина тощо без значних функціонально-косметичних порушень у донорській зоні.

Застосована нами методика анатомічної реконструкції просторової будови артеріо-венозного русла клаптів і трансплантатів розширює знання про ангіоархітектонику судин і може бути використана для вивчення інших донорських зон і потенційних трансплантатів на голові і шиї.

БУДОВА РЕШІТЧАСТОГО ЛАБІРИНТУ СВИНІ У НОРМІ

NORMAL STRUCTURE OF THE PIG'S ETHMOID LABYRINTH

Borovyk R.P., Shkodina A.D., Prof. Bilash S.M.

ВДНЗУ „Українська медична стоматологічна академія“

Кафедра клінічної анатомії і оперативної хірургії

Кафедра патологічної анатомії з секційним курсом

Патологічні процеси приносних пазух у наш час є актуальною медичною проблемою, у розв'язанні якої допомагають експериментальні роботи із залученням тварин. Так, для наукових досліджень, які стосуються решітчастого лабіринту, у якості піддослідних тварин можуть використовуватися свині.

Метою роботи було вивчення анатомічної та гістологічної будови решітчастих лабіринтів свиней.

Роботу виконано на 20 ізольованих головах свиней обох статей породи українська степова біла. Вік тварин становив 10-12 місяців, прижиттєва маса – 110-140 кг. Після розкриття кліток решітчастих лабіринтів, проводився макроскопічний огляд та забір матеріалу слизової оболонки для гістологічного дослідження. Шматочки слизової оболонки фіксували у 10% нейтральному розчині формаліну, та після проведення через спирти зростаючої концентрації, поміщали в парафін за звичайною методикою. Забарвлення мікротомних зрізів проводили гематоксилін-еозином.

Робота виконана згідно з міжнародними вимогами біоетичних принципів та відповідного закону України „Про захист тварин від жорстокого поводження“.

Проведені дослідження свідчать, що у свиней непарна решітчаста кістка міститься у задньому відділі порожнини носа, межуючи із лобовою та клиноподібною кістками. Решітчастий лабіринт є найскладнішою за будовою частиною цієї кістки, містить значну кількість порожнистих відсіків – комірок, що містять повітря, сполучаються між собою та з

порожниною носа. Окремі комірочки утворюються завдяки численним кістковим пластинкам, які загортаються на вільних краях; усі вони вкриті тонкою напівпрозорою очною пластинкою. Блідо-рожева слизова оболонка комірок лабіринту решітчастої кістки утворює складки, що збільшує площу її контакту із повітрям.

Гістологічне дослідження показало, що слизова оболонка клиноподібної пазухи складається із псевдобагатощарового вільчастого циліндричного епітелію та сполучнотканинної власної пластинки, яка прилягає до окістя. Серед епітеліоцитів, розміщених на базальній мембрані, зустрічаються вільчасті, мікрівільчасті, короткі й довгі вставні та келихоподібні клітини. Власна пластинка слизової оболонки складається із пухкої волокнистої сполучної тканини та значної кількості еластичних волокон. У ній залягають кінцеві відділи слизових залоз, протоки яких відкриваються на поверхні епітелію. Слизова оболонка містить значну кількість судин, які розміщуються у поверхневих відділах власної пластинки під епітеліальним шаром.

Таким чином, проведене дослідження показало, що решітчасті лабіринти свині мають видові особливості будови, які необхідно враховувати при проведенні навчальних операцій та науково-дослідної роботи.

ВПЛИВ ГОСТРОГО СТРЕСУ НА СТРУКТУРУ ПЕЧІНКИ ЩУРА

INFLUENCE OF ACUTE STRESS ON THE STRUCTURE OF RATS LIVER

Butyrina I.D., Nerianov N.O., Avteniuk L.A., Assoc. Prof. Koptev M.M., Assoc. Prof. Vinnik N.I.

ВДНЗУ „Українська медична стоматологічна академія”

Кафедра клінічної анатомії і оперативної хірургії

Кафедра патологічної анатомії з секційним курсом

Стресові реакції дозволяють організму пристосовуватися до різних факторів середовища за допомогою універсального комплексу нейрогуморальних реакцій. Надмірний стрес знижує адаптивність організму і може стати основою для виникнення і розвитку різноманітної патології. Проблема стресу, не зважаючи на досить тривале вивчення, і нині продовжує залишатися актуальною темою для наукових досліджень.

Метою роботи було вивчення впливу гострого іммобілізаційного стресу на структуру печінки білих щурів.

Із урахуванням норм біоетики, експериментальне дослідження було виконано на 20 білих щурах-самцях, маса яких складала 240-260 грам, вік – 8-10 місяців. Експериментальну (I) групу склали 10 щурів, які зазнали впливу експериментального гострого іммобілізаційного стресу. Контрольна (II) група налічувала 10 аналогічних інтактних щурів, яких утримували у стандартних умовах віварію академії і не були залученими до проведення жодних експериментів чи дослідів.

Модель гострого іммобілізаційного стресу в експерименті відтворювали шляхом фіксації щурів на спині протягом 6 годин. Іммобілізація проводилася з 9 до 15 години натщесерце. Виведення тварин з експерименту проводилося шляхом декапітації під внутрішньоочеревинним тіопентал-натрієвим наркозом.

Після розкриття черевної порожнини та її макроскопічного огляду, проводився забір матеріалу для гістологічного дослідження. Шматочки печінки щурів фіксували у 10% нейтральному розчині формаліну, а після проведення через спирти зростаючої концентрації, їх поміщали в парафін за звичайною методикою. Мікропрепарати забарвлювали гематоксиліном та еозинном.

Проведене мікроскопічне дослідження показало, що гострий іммобілізаційний стрес викликає суттєві морфологічні зміни у печінці щурів I групи. Гістологічні зміни, насамперед, проявлялися набуханням гепатоцитів зі згладженням міжклітинних меж. Повнокров'я синусоїдних капілярів та виразний периваскулярний набряк спостерігалися у всіх щурів, які зазнали стресового впливу. Перисинусоїдні простори були розширеними. У більшості синусоїдних капілярів спостерігалися явища застою крові та сладжування. Відзначалася інфільтрація сегментоядерними нейтрофілами, макрофагами і лімфоцитами периваскулярно та у паренхімі печінкових часточок.

Таким чином, проведене дослідження свідчить, що гострий іммобілізаційний стрес викликає суттєві структурні зміни у печінці щурів, що на нашу думку може стати тлом для виникнення та розвитку численної патології.

МІКРОСКОПІЧНА БУДОВА ПЕЧІНКИ ЗАРОДКА ЛЮДИНИ

MICROSCOPIC STRUCTURE OF THE LIVER OF HUMAN EMBRYO

Dryha A. O., Assoc. Prof. Stepanchuk A. P., M.D.

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія»

Кафедра анатомії людини

Актуальність. Великий інтерес представляє печінка зародка людини, як джерело кровотворних стовбурових клітин крові. Низька імуногенність стовбурових клітин печінки зародка робить їх використання для потреб трансплантації ще більш привабливими.

Наукова новизна роботи. Печінка зародка людини з 8 по 21 тиждень внутрішньоутробного розвитку може розглядатися як перспективне джерело гемопоетичних стовбурових клітин в цілях трансплантації. Печінка стає центральним органом кровотворення у зародка людини на 5-6 тижні. У печінці 8 тижневих зародків людини кількість еритроїдних елементів переважає кількість гранулоцитарних 5:1, а у 24 тижневих зародків 2:1. Первинні еритроїдні клітини у зародка 6-7 тижнів складають 25 %, а у 22-26 тижневих 1,5 %. Лімфоїдні елементи відсутні в печінці на 6-7 тижнях, а з'являються в печінці зародка на 13-22 тижнях і становлять 10% від усіх клітин.

Методи та матеріал дослідження. Матеріалом дослідження слугувала печінка (11 препаратів) зародка людини з 8 по 26 тиждень. Використані наступні методи: морфометричний, препарування, гістологічний.

Результати дослідження. Печінка стає центральним органом кровотворення у зародка людини на 5-6 тижні, коли в неї з жовткового мішка мігрують кровотворні стовбурові клітини. На гістологічних препаратах печінки зародка людини з 8 по 26 тиждень мікроскопічна будова представлена гепатоцитами, центральною веною часточки та кровотворними